

Yleiskuvaus Turun kaupungista

Turun kaupungin väkiluku oli 179 529 (tilanne 31.8.2012) ja kaupungin henkilöstömäärä on 13 853 (tilanne 31.12.2011). Turun kaupunki on kaksikielinen.

Tiedot Turun kaupungin tilinpäätöksestä vuodelta 2011 saa internetosoitteesta: <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=4987&culture=fi-FI&contentlan=1> (liite 7: Turun kaupungin tilinpäätös vuodelta 2011). Tiedot ovat päteviä vain, mikäli ne eivät ole ristiriidassa tarjouspyynnössä ilmoitettuihin tietoihin.

Tiedot Turun kaupungin vuoden 2013 talousarviosta ja vuosien 2013-2016 taloussuunnitelmasta saa internetosoitteesta: <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=3759&culture=fi-FI&contentlan=1> (liite 8: Turun kaupungin vuoden 2012 talousarvio ja vuosien 2012-2015 taloussuunnitelma.)

Taustatietoja Turun kaupungista, sen organisaatiosta, toiminnasta ja taloudesta saa Turun kaupungin internetsivuilta osoitteessa: <http://www.turku.fi>.

Mikäli www-sivun tiedot ovat ristiriidassa tarjouspyynnön kanssa, sovelletaan tässä hankintamenettelyssä tarjouspyynnössä ilmoitettuja.

Kuvaus Turun kaupungin organisaatiosta sekä talous- ja muusta hallinnosta

Turun kaupungin hallintosäännössä määrätään Turun kaupungin päätöksenteko- ja kokousmenettelyistä sekä hallinnosta ja taloudenhoidosta. Hallintosäännön ohella kaupungin toimintaa ohjataan muilla johtosäännöillä. Kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksesta määrätään erillisellä johtosäännöllä.

Hallinnon ja talouden tarkastuksen johtosääntö
<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=276&nodeid=3911>

Kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunginhallituksen johtosääntö määrittelee kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen konsernijaoston, kaupunginhallituksen puheenjohtajan, kaupunginhallituksen alaisen konsernihallinnon, kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajan tehtävät ja toimivaltuudet sekä suhteet kaupungin muihin toimielimiin.

Kaupunginhallituksen johtosääntö
<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=276>

Turun kaupunginvaltuusto teki 23.1.2012 § 15 Turun kaupungin hallinnonjärjestämistä koskevan päätöksen. Hallinnonjärjestämispäätöksessä on linjattu kaupungin uusi hallintorakenne, jonka mukaiset johtosäännöt kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 17.12.2012 § 252.

Kv 17.12.2012 § 252 Toimintamalliuudistuksen edellyttämien johtosääntöjen hyväksyminen
<http://www05.turku.fi/ah/kv/2012/1217014x/2839112.htm>

Turun kaupungin konserniohjeet

Kh 8.2.2010 § 98

- Muutettu: Khkon 15.2.2011 § 7 (kohta 7)
 Kh 21.3.2011 § 139 (Logomo Oy määritelty strategiseksi yhtiöksi)
 Khkon 14.11.2011 § 82 (kohta 7)
 Khkon 9.1.2012 § 4 (Turun Tekstiilihuolto Oy määritelty strategiseksi yhtiöksi)
 Kh 6.2.2012 (kohdat 17 ja 10.14, 10.15)
 Khkon 26.11.2012 § 88 (Turun Ammattikorkeakoulu Oy strategiseksi yhtiöksi)
- Viite: Kumoa kaupunginhallituksen 20.12.1999 hyväksymät konserniohjeet sekä kaupunginhallituksen 10.4.1995 hyväksymät keskitetyn talous- ja rahoitushallinnon periaatteet kaupungin määräysvallassa olevissa yhteisöissä

Teknisten ongelmien vuoksi dokumentin numerointi ei tällä hetkellä vastaa sisällysluetteloa. Ohjeenteksti on muuten tehtyjen päätösten mukainen.

KONSERNIOHJEET

KONSERNIOHJEET	2
LUKU I	3
1. Johdanto	3
2. Soveltamisala	3
3. Konserniohjeiden tarkoitus ja tavoite	3
4. Konserniohjeiden käsittely ja hyväksyminen	3
5. Konserniohjeiden sitovuus	4
LUKU II	4
6. Määritelmät	4
7. Kaupungin toimielinten toimivallanjako sekä yhtiöiden jako strategisiin ja operatiivisiin yhtiöihin	5
8. Hyvä hallintotapa	6
9. Valvontavastuu	10
10. Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen merkittävistä toimenpiteistä	10
11. Konserniraportointi ja tavoitteiden asettaminen	11
LUKU III	12
12. Liikelaistosten ohjaaminen	12
a. Valvontavastuu	12
b. Raportointi	12
c. Kehittämishankkeet	13
LUKU IV	13
13. Kaupungin yhteisöille tarjoamat keskitetyt konsernitoiminnot sekä noudatettavat periaatteet	13
14. Rahoitusta ja muuta taloudenpitoa koskevat ohjeet	13
15. Maksuliikenne	15
16. Vakuudet	15
17. Hankinnat	15
18. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta	16
19. Tiedottaminen	16

LUKU I

1. Johdanto

Kaupunkikonsernin toiminta-ajatuksen lähtökohtana ovat kaupunginvaltuuston hyväksymät strategiat ja omistajapolitiikka.

Omistajapolitiikan tavoitteiden toteutumisen perusedellytys on kaupungin ja keskeisten toimijoiden yhteistyö ja yhteinen tahto sekä kaupungin entistä näkyvämpi ja vahvempi vetovastuu.

Tytäryhteisöjen ja liikelaitosten tulee saattaa omat käytännön toiminta-ajatuksensa linjaan koko konsernin toiminta-ajatuksen kanssa. Tytäryhteisöjen ja liikelaitosten johdon on päätöksenteossaan otettava huomioon emoyhteisön odotukset toiminnan suhteen.

2. Soveltamisala

Nämä konserniohjeet koskevat ensisijaisesti tytäryhteisöjä sekä emoyhteisön ja tytäryhteisöjen välisiä suhteita. Siltä osin kuin konserniohjeet on tarkoitettu koskemaan muitakin yhteisöjä (siis myös osakkuusyhteisöjä), on tekstissä käytetty nimitystä konserniyhteisöt.

Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjauksen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Sellaisia kuntayhtymiä ja muita kaupunkikonserniin kuulumattomia yhteisöjä (esim. yhdistyksiä), joissa kaupungilla on merkittävä maksuosuus tai muu huomattava taloudellinen intressi, kohdellaan soveltuvien osin näiden konserniohjeiden mukaisia periaatteita noudattaen.

Liikelaitokset ohjaavat taseessaan olevia konserniyhtiöitä näiden ohjeiden mukaisesti.

Näillä konserniohjeilla ei ohjata kaupungin omia virastoja ja niiden toimielimiä.

Liikelaitosten ohjauksesta säädetään luvussa III.

3. Konserniohjeiden tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeilla pyritään yhteisöjen ja säätiöiden ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöistä ja säätiöistä saaman tiedon laadun parantamiseen, tiedonkulun tehostamiseen ja yhteisiin tavoitteisiin sitouttamiseen.

4. Konserniohjeiden käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeet hyväksyy kaupunginhallitus.

Konserniohjeet tulee saattaa hyväksyttäväksi tytäryhteisön yhtiökokoukseen tai vastaavaan hallintoelimeen silloin, kun yhteisömuoto on muu kuin osakeyhtiö. Konserniohjeet tulee viedä myös osakkuusyhteisön hallintoelimen käsitteeseen siten, että hallintoelin merkitsee konserniohjeet vähintään tiedoksi.

5. Konserniohjeiden sitovuus

Konserniohjeita noudatetaan kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Konserniohjeeseen perustuvaa yksittäistä ohjetta ei saa antaa tai soveltaa siten, että se on ristiriidassa yhteisöä koskevien pakottavien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Tytäryhteisöjen hallinnossa toimivien tulee noudattaa konsernijohtoa antamia ohjeita. Ohjeet voidaan yksilöidä valtakirjalla tai pöytäkirjanotteella tai erillisellä päätöksellä. Tytäryhteisöjen hallintoon valittavilta henkilöiltä vaaditaan kirjallinen sitoumus konserniohjeiden noudattamisesta ennen valintaa tehtävään.

Mikäli yhteisön johto, yhtiökokousedustaja tai muu yksittäisen konserniohjeeseen saanut katsoo, että hän ei voi noudattaa ohjetta lainvastaisena tai yhteisön edun vastaisena, hänen on ilmoitettava asiasta ja aikeestaan jättää noudattamatta konserniohjetta välittömästi kirjallisesti konserniohjeeseen antaneelle taholle. Ilmoitukseen on sisällytettävä perustelut sille, miksi ilmoittaja pitää ohjetta lainvastaisena tai yhteisön edun vastaisena.

LUKU II

6. Määritelmät

Turun kaupungin konserniohjeissa tarkoitetaan:

1. konserniohjeilla tätä ohjetta
2. konserniohjeella kaupunkiemon kuntalain 23 §:n 2 momentin nojalla antamaa yksittäistä ohjetta kaupunkia eri yhteisöjen ja laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille
3. kaupunkikonsernilla (Turku-konsernilla) omistus- ja hallintorakennetta, johon kuuluvat:
 - (1) Turun kaupunki "konserniemona"
 - (2) tytäryhteisöt
4. tytäryhteisöllä kaupungin kokonaan omistamaa yhtiötä ja yhtiötä, jossa kaupungilla on määräysvalta (kirjanpitolaki 1 luku 5 § ja osakeyhtiölaki 1

luku 3 §) sekä muuta yhteisöä tai säätiötä, jossa kaupungilla on määräysvalta

5. osakkuusyhteisöllä osakkuusyritystä, jossa kaupungilla on 20-50 %:n omistusosuus ja enintään puolet osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä (kirjanpitolaki 1 luku 8 §)
6. kuntayhtymällä kuntalain 78 §:n tarkoittamaa kuntien yhteistoiminnan muotoa
7. konserniyhteisöllä tytäryhteisöä, osakkuusyhteisöä, kuntayhtymää ja seutuvaltuuskuntaa
8. valvontavastuuhenkilöllä kaupungin viranhaltijaa, jonka konsernijaosto, kaupunginjohtaja tai johtokunta on määrännyt valvomaan kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön toimintaa ja taloutta, vastaanottamaan yhtiön tiedonannot omistajalle sekä raporttoimaan yhtiön toiminnasta konsernijohtolle. Jokaiselle yhtiölle on määrättävä valvontavastuuhenkilö, joka edustaa omistajaa yhtiön suuntaan.

7. Kaupungin toimielinten toimivallanjako sekä yhtiöiden jako strategisiin ja operatiivisiin yhtiöihin

Kaupunginvaltuusto hyväksyy koko kaupunkikonsernin tavoitteet talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä. Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus.

Konsernijaoston tehtävänä on valvoa ja ohjata tämän ohjeen mukaisesti, että tytäryhteisöt ja liikelaitokset toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Jaosto valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Konsernijaosto valmistelee tämän ohjeen mukaisesti strategisten yhteisöjen hallintoelinten jäsenten nimeämisen ja toimii hallitusten strategisten yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Konsernijaosto voi nimetä myös erillisen nimitysvaliokunnan, mikäli yhteisön omistuspohja tai muu syy tätä edellyttää.

Konsernijaosto ohjaa tytäryhtiöiden toimintaa ja valvoo osakkuusyhtiöitä. Strategisissa yhteisöissä yhteiskuntapoliittisilla näkemyksillä on merkittävä rooli yhteisön ohjauksessa ja päätöksenteossa.

Muut yhtiöt, eli operatiiviset yhteisöt, toteuttavat omistajan yhtiölle antamaa rajattua tehtävää ja niiden tavoitteena on hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja taloudellisesti kaupunginjohtajan ja liikelaitosten johtokuntien alaisuudessa.

Strategisia yhtiöitä ja säätiöitä ovat:

- Turun Seudun Kuntatekniikka Oy
- Turun Seudun Rakennustekniikka Oy
- Turun seudun Kiinteistöpalvelu Oy

Asuntoliiketoiminta

- TVT Asunnot Oy
- Varsinais-Suomen asumisoikeus Oy
- Turun Ylioppilaskyläsäätiö
- Turun TeknologiaKiinteistöt Oy

Monopoliluonteinen toiminta

- Turun Seudun jätehuolto Oy (osakkuusyhtiö)
- Turun Seudun puhdistamo Oy
- Turun Seudun Vesi Oy

Energialiiketoiminta

- Turku Energia Oy tytäryhtiöineen

Elinkeinopoliittiset yhtiöt

- Turku Science Park Oy
- Koneteknologiakeskus Turku Oy
- Turku Touring Oy

Muu toiminta:

- Forum Marinum säätiö
- Aikuiskoulutussäätiö
- Turku 2011 säätiö
- Turun kaupunkiliikenne Oy
- Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli
- Logomo Oy
- Turun Tekstiilihuolto Oy
- Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Muut konserniyhtiöt ovat operatiivisia yhtiöitä.

Niitä strategisia yhtiöitä, jotka ovat jonkin liikelaitoksen taseessa, ohjataan suoraan konsernijaoston päätöksillä.

8. Hyvä hallintotapa

1. Noudatettavat arvot

Turku-konsernissa noudatetaan valtuuston hyväksymissä ohjelmissa ja omistajapolitiikassa ilmaistuja tavoitteita ja arvoja.

2. Yhtiökokous

Yhtiön on pidettävä varsinainen yhtiökokous vähintään kerran tilikauden aikana. Yhtiökokouksen ajankohta on sovittava hyvissä ajoin valvontavastuuhenkilön kanssa.

Yhtiökokoukseen osallistuu osakkeenomistajien edustajien lisäksi vähintään hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä toimitusjohtaja.

3. Hallitus

Kaupunkikonsernin yhtiöiden hallitusten nimeämisessä noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Kokoonpanossa huomioidaan yhtiön toiminnan luonne, koko ja kehitysvaihe
- Hallitus koostuu jäsenistä, joilla on riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus
- Hallituksen tulee koostua henkilöistä, joilla on asiantuntemusta ja kykyä operatiivisen johdon ohjaukseen ja tukemiseen.
- Hallitusten valinnassa noudatetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa, ellei siitä jouduta perustellusta syystä poikkeamaan
- Hallitusten valinnassa pyritään siihen, että hallitusten kokoonpanossa on riittävää vaihtuvuutta
- Hallituksen jäsenellä on riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen
- Hallitusten koko sopeutetaan yhtiön toimintaan
- Hallitusten varajäsenjärjestelyt puretaan

Hallituksen jäsenen tulee olla riippumaton hoitaessaan tehtävää. Jäsen ei ole riippumaton jos:

- hänellä on työsuhde tai vähäistä suurempi toimeksiantosuhde yhtiöön tai hänellä on ollut tällainen viimeisen kolmen vuoden aikana
- hän kuuluu sellaisen toisen yhtiön toimivaan johtoon tai muuhun päättävään elimeen, jolla on merkittävä asiakkuussuhde toimittajayhteisöön
- hän kuuluu toimivaan johtoon sellaisessa yhtiössä, jonka hallituksen jäsen kuuluu toimivaan johtoon ensin tarkoitettussa yhteisössä (ristikkäinen valvontasuhte)

Toimitusjohtaja ei saa toimia hallituksen jäsenenä.

Hallituksen jäsenten on annettava suostumus tehtävään. Suostumuksen yhteydessä hallituksen jäsenten on täytettävä perustietoilmoitus, jossa ilmoitetaan mm. keskeinen työkokemus, samanaikaiset luottamustoimet ja mahdolliset sidonnaisuudet yhtiöön. Suostumuksen yhteydessä hallituksen jäsenen on annettava myös sitoumus konserniohjeiden noudattamisesta.

Hallituksen on arvioitava vuosittain omaa työskentelyään ja kokoonpanon uudistustarpeita. Strategisten yhtiöiden osalta uudistustarpeet saatetaan konsernijaoston käsittelyyn hallitusten nimeämisen yhteyteen.

Yhtiön on toimintakertomuksessaan ilmoitettava tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä sekä jäsenten osallistuminen hallituksen kokouksiin.

4. Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajaksi valittavan henkilön tulee olla pätevyydeltään ja osaamiseltaan kyvykäs vastaamaan hallitustyöskentelystä, sen arvioinnista ja kehittämisestä.

Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on osakeyhtiölain mukaisten tehtävien lisäksi huolehtia siitä, että hallitus toimii hyvän hallintotavan ja kaupunkikonsernin arvojen mukaan.

Hallituksen puheenjohtaja huolehtii hallituksen työskentelyn arvioinnista sekä informoi hyvissä ajoin ennen yhtiökokouksen pitämistä yhtiölle erikseen nimettyä valvontavastuuhenkilöä hallituksen työskentelyn arvioinnin tuloksista ja hallituksen kokoonpanon uusimistarpeesta.

Kaupungin nimeämä tytäryhtiön ja osakkuusyhtiön hallituksen puheenjohtaja osallistuu yhtiökokouksiin.

5. Toimitusjohtaja

Hallitus nimittää ja erottaa toimitusjohtajan. Toimitusjohtajan kanssa tehdään kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka hallitus hyväksyy.

Toimitusjohtajan tulee pyytää hallituksen lupa sivutoimen pitämiseen sekä ilmoittaa omistukset muissa yhtiöissä, mikäli omistuksella on merkitystä tehtävien hoitamisen kannalta.

Toimitusjohtaja osallistuu yhtiökokouksiin.

6. Hallituksen työjärjestys

Strategisten yhtiöiden hallitusten on hyväksyttävä hallituksen työjärjestys, jossa hallituksen työskentelystä määrätään.

7. Toimikunnat

Mikäli hallitus asettaa toimikuntia erityisten asioiden hoitamista varten, toimikuntien asettamisesta ja jäsenistä on mainittava toimintakertomuksessa. Toimikuntien on raportoitava työstään hallitukselle.

8. Palkkiot

Tytäryhteisöjen hallituksen jäsenten palkkiot määrätään yhtiökokouksessa konsernijaoston päättämällä tavalla. Jaoston harkinnan mukaan kokouspalkkioiden lisäksi voidaan maksaa vuosipalkkioita.

Tilinpäätöksessä on ilmoitettava erikseen toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä.

9. Yhteisöjen raportointi

Hallituksen on hyväksyttävä yhtiölle raportointimalli, joka tuottaa yhtiön toiminnan laajuuteen nähden hallitukselle riittävää tietoa yhtiön toiminnasta ja taloudesta.

10. Riskienhallinta

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Konserniyhteisöllä tulee olla hallituksen hyväksymät riskienhallintaohjeet.

Rahoitusriskien hallinnan osalta tulee noudattaa näissä konserniohjeissa olevia erillisiä rahoitusriskien hallintaa koskevia ohjeita.

11. Lahjonnan vastaiset periaatteet

Hallitus vastaa siitä, että yhtiössä noudatetaan hyvää liiketapaa. Konserniyhteisössä tulee noudattaa kansainvälisesti hyväksyttyjä lahjonnanvastaisia periaatteita, joista esim. Keskuskauppakamari on tehnyt Transparency Internationalin suositusten pohjalta oman julkaisunsa Lahjonnanvastaiset periaatteet sekä soveltuvien osin Suomen Kuntaliiton suositusta kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille tarjottavien etuuksien hyväksymisestä.

Asiakirjat löytyvät Keskuskauppakamarin ja Suomen Kuntaliiton kotisivuilta.

12. Omistajaohjaus

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön jollekin omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Toiminnassaan konserniyhteisöjen hallintoelimissä kaupungin nimeämien edustajien tulee kuitenkin edellä mainitun osakkaiden tasapuolisen kohtelun vaatimuksen asettamin rajoituksin myös ottaa huomioon Turku-konsernin etu ja toimia kaupunginvaltuuston konsernille asettamien kokonaistavoitteiden sekä konsernijohtolta mahdollisesti saamiensa toimintaohjeiden mukaisesti.

13. Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjasalaisuus

Yhteisön ja säätiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, konsernijohtoon kuuluva, valvontavastuuhenkilö tai muu kaupungin viranhaltija tai työntekijä ei saa paljastaa ulkopuoliselle yhteisön tai säätiön liikesalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Yhtiössä saatua salassa pidettävää tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen vahingoksi tai hyödyksi kaupungin muussa päätöksenteossa.

Yhtiön kaupungille toimittamien asiakirjojen julkisuus määräytyy viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla.

14. Vastuuvakuutukset

Yhtiöllä on oikeus ottaa vastuuvakuutus hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, mikäli se on riskeiltä suojautumisen kannalta perusteltua.

15. Poliittisen toiminnan tukeminen

Konserniyhteisöt tai tytäryhteisöt eivät saa osallistua poliittisen toiminnan tukemiseen suorilla taikka epäsuorilla toimenpiteillä.

9. Valvontavastuu

Strategisten yhtiöiden osalta valvontavastuussa ovat kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat konsernijaoston määrittämällä tavalla.

Kaupunginjohtaja ja johtokunnat määrittävät operatiivisten yhtiöiden valvontavastuut. Valvontavastuuhenkilö määrätään sen yksikön viranhaltijoista, jonka taseeseen yhteisö kuuluu. Kaupungin johto voi siirtää päätöksellään valvontavastuunsa muulle viranhaltijalle.

Valvontavastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa edustaa kaupunkia yhtiökokouksessa ja toteuttaa hänelle annettua konserniohjetta kokouksissa. Valvontavastuuhenkilö edustaa omistajaa yhtiön suuntaan. Hän vastaanottaa yhtiötä koskevat tiedonannot ja vuosiraportoinnin. Valvontavastuuhenkilö huolehtii siitä, että omistajan kannanotot toimitetaan yhtiöille ja että kannanotot tehdään näissä konserniohjeissa säädetyllä tavalla.

Lisäksi konsernijaosto nimeää hallituksen jäsenet liitteen 1 mukaisiin yhtiöihin.

10. Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen merkittävistä toimenpiteistä

Tytäryhteisön ja osakkuusyhteisön on tiedusteltava omistajan ennakkokäsitelmää hyvissä ajoin ennen toimenpiteen toteuttamista seuraavista toimenpiteistä:

1. tytäryhteisön perustaminen
2. yhteisön toiminta-ajatuksen tai toiminnan olennainen muuttaminen
3. yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
4. toimintaan nähden merkittävät investoinnit sekä tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen tai muun merkittävän sopimuksen tekeminen
5. varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
6. osakkeiden merkintä tai hankkiminen, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
7. merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muihin yhtiölle merkittäviin rahavelvoitteisiin sitoutuminen tai niiden ehtojen muuttaminen sekä raha- ja pääomamarkkinoilla olevien johdannaisinstrumenttien käyttäminen kohdassa 10.4.1. mainituin asuntojen vuokraustoimintaa harjoittavia yhtiöitä koskevin poikkeuksin
8. sopimukset yhtiön ja yhtiön osakkeenomistajan tai yhtiön ja sen hallituksen jäsenen välillä, kun sopimus koskee muuta kuin yhteisön tavanomaista toimintaa tai se tehdään epätavallisissa ehdoissa, sekä tällaisten

- sopimusten muuttaminen tai tällaisiin sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
9. yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
 10. yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
 11. tytäryhteisön palveluksessa olevan taloudellisesta tai tuotannollisesta syystä tapahtuva irtisanominen tai lomauttaminen yli 90 päiväksi
 12. tytäryhteisön toimitusjohtajan tai vastaavan palkka- ja muiden palvelussuhde-ehtojen ja eläke-etujen vahvistaminen tai sisällöllinen muuttaminen lukuun ottamatta alalla sovellettavan työehtosopimuksen mukaisia palkan yleiskorotuksia tai mikäli toimitusjohtajaan ei sovelleta työehtosopimuksen määräyksiä, vastaavantasosta yleiskorotusta
 13. tytäryhteisön toimitusjohtajan tai vastaavan toimihenkilön ottaminen
 14. tytäryhteisön aseman arviointi julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitettuna hankintayksikkönä, mikäli tytäryhteisö katsoo, että se ei ole hankintayksikkö.
 15. tytäryhteisön sidosyksikköasemaan vaikuttava toimenpide, jos tytäryhteisö on julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitettu sidosyksikkö suhteessa kaupunkiin.”

Yhtiön pyyntö toimitetaan valvontavastuuhenkilölle.

Konsernijaosto tekee tässä pykälässä mainittuja asioita koskevat kannanotot strategisten yhtiöiden osalta. Operatiivisten yhtiöiden osalta kaupungin kannanoton tekee kaupunginjohtaja, liikelaitoksen johtokunta tai näiden valtuuttama sen mukaan, minkä yksikön taseessa yhteisö on.

Muissa kuin tässä pykälässä mainituissa asioissa omistajan kannanoton tai ohjeistuksen antaa valvontavastuuhenkilö.

Kannanotto tulee antaa viimeistään 2 kuukauden kuluessa tiedotuksen tapahtumisesta. Tytäryhtiön tulee informoida valvontavastuuhenkilöä mahdollisesta kiireisemmästä aikataulusta.

Tytäryhteisön tytäryhteisö informoi vastaavasti emoyhteisöään. Mikäli tytäryhteisön toimenpiteellä on olennainen merkitys myös tytäryhteisön välittömän emoyhteisön toiminnan tai talouden kannalta, viimeksi mainitun on informoitava myös kaupunkiemoa.

11. Konserniraportointi ja tavoitteiden asettaminen

Kaupunki asettaa valituille konserniyhtiöille tavoitteet talousarvion laatimisen yhteydessä kulloinkin valitun mittariston ja seurantajärjestelmän mukaisesti. Strategisten yhtiöiden osalta tavoitteet ja mittarit asetetaan kaupunginhallituksen konsernijaoston esityksestä siten, että ne antavat riittävän tiedon yhtiön taloudellisesta tilasta ja toiminnasta.

Strategiset yhtiöt raportoivat toiminnastaan ja taloutensa kehityksestä Turun kaupungin toiminnan- ja talouden seurantaraportointiin yhteydessä suoraan kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja edelleen kaupunginvaltuustolle. Raportit toimitetaan valvontavastuuhenkilöille ja talouden vastuualueelle. Valvontavastuuhenkilö esittää konsernijaostolle oman arvionsa annetusta raportista.

Operatiivisten yhtiöiden seurannasta vastaa kaupunginjohtaja ja johtokunta niiden yhtiöiden osalta, jotka ovat liikelaitoksen taseessa.

Strategisten konserniyhteisöjen toiminnasta ja tuloksesta raportoidaan vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen lisäksi sekä aina kun yhteisön toimintaan liittyy olennaisia poikkeamia jaoston määrittämistä tavoitteista. Operatiivisten yhtiöiden raportointi tapahtuu emokaupungin osalta kaupunginjohtajalle ja liikelaitosten osalta johtokunnalle näiden määräämällä tavalla.

Tytäryhteisön tulee toimittaa toiminta- ja investointisuunnitelmat konsernijohtoon käyttöön sekä Turku-konsernia koskevaa konsernitilinpäätöstä varten tarvittavat tiedot erikseen määritettävänä ajankohtana keskushallinnon talouden vastuualueelle.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupunginhallitukselle tarkastuslautakunnalle, johtokunnalle, kaupunginjohtajalle, asianomaiselle apulaiskaupunginjohtajalle ja valvontavastuuhenkilölle näiden erikseen pyytämät tiedot. Tytäryhteisön tulee ilmoittaa, jos se katsoo joidenkin tietojen kuuluvan liikesalaisuuden piiriin.

Tytäryhteisön johto on velvollinen saapumaan tarvittaessa konsernijaoston kutsumana kokoukseen raportoimaan.

Tytäryhteisön tulee ilmoittaa valvontavastuuhenkilölle välittömästi tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta.

Konserniyhteisöjen tulee itse todeta, mitkä konsernijohtolle lähetetyistä materiaaleista sisältävät liikesalaisuuksia ja ovat siksi salassa pidettäviä.

LUKU III

12. Liikelaitosten ohjaaminen

a. Valvontavastuu

Liikelaitosten valvontavastuuhenkilönä toimii liikelaitoksen sektorin apulaiskaupunginjohtaja.

Valvontavastuu liittyy omistajan liikelaitokselle asettamien tavoitteiden valvontaan. Johtokunta valvoo puolestaan liikelaitoksen toimintaa.

b. Raportointi

Valtuusto asettaa liikelaitoksille tavoitteet talousarvion laatimisen yhteydessä kulloinkin valitun mittariston ja seurantarjestelmän mukaisesti. Liikelaitosten osalta tavoitteet ja mittarit asetetaan kaupunginhallituksen konsernijaoston esityksestä perustuen johtokunnan esitykseen siten, että ne antavat riittävän tiedon liikelaitoksen taloudellisesta tilasta ja toiminnasta.

Valvontavastuuhenkilö raportoi kaupunginhallituksen konsernijaostolle liikelaitosten toiminnasta ja tuloksesta vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen lisäksi ja aina kun liikelaitoksen toimintaan liittyy olennaisia poikkeamia kaupungin määrittämistä tavoitteista. Liikelaitosten johtokuntien puheenjohtaja ja johtajat kutsutaan konsernijaoston kokouksiin, jossa raportit annetaan.

c. Kehittämishankkeet

Omistajapolitiikassa määritetyistä sekä valtuuston ja kaupunginhallituksen muutoin päättämistä liikelaitosten kehittämishankkeista raportoidaan konsernijaostolle säännöllisesti.

Valvontavastuuhenkilön tulee esittää kehittämishankkeista suunnitelma, jonka perusteella konsernijaosto voi seurata kehittämishankkeiden etenemistä omistajan näkökulmasta.

LUKU IV

13. Kaupungin yhteisöille tarjoamat keskitetyt konsernitoiminnot sekä noudatettavat periaatteet

Kaupunkikonsernissa voidaan hoitaa toimintoja keskitetysti, jolloin toiminnassa noudatetaan konserniemion asiasta antamaa ohjeistusta. Toimintoja voidaan yhdenmukaistaa yhteisellä ohjeistuksella ilman varsinaista keskitämistä.

Kaupunkiemion ohjeistus toimitetaan yhtiöille valvontavastuuhenkilön toimesta. Ohjeistuksen laatimisesta vastaa kunkin toiminnon osalta taho, joka kaupungissa vastaa toiminnon toteuttamisesta.

Kaupunkikonsernissa pyritään yhteisiin linjauksiin mm. seuraavien toimintojen osalta.:

- Hankinnat
- IT-toiminnot
- Rahoitus
- Henkilöstöpolitiikka

14. Rahoitusta ja muuta taloudenpitoa koskevat ohjeet

Konsernirahoitus

Tytäryhteisöt hankkivat vieraanpääomanehtoisien rahoituksen markkinaehtoisesti, kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla, joko suoraan pääomamarkkinoilta tai konsernin sisäisellä rahoituksella. Vieraan pääoman hankinta on kuitenkin tehtävä yhteistyössä keskushallinnon talouden vas-

tuualueen kanssa. Tämä voi tapahtua toimittamalla tarjouspyyntö rahoituksen hankinnasta talouden vastuualueelle tai muutoin neuvoteltava vastuualueen kanssa rahoitusjärjestelyistä. Lähtökohtaisesti tytäryhteisöjen tulee suunnitella ja mitoittaa lainamääränsä tulorahoituksensa mukaisesti siten, että lainapositio pystytään kuolettamaan vähintään investoinnin taloudellista pitoaikaa vastaavassa ajassa.

Talouden vastuualue tekee tarvittaessa konserniyhteisöille rahoitustarjouksen, mikäli konsernin sisäinen rahoitus katsotaan kaupungin velkaantumistavoitteiden ja -mahdollisuuksien sekä hinnoittelun puolesta asianmukaiseksi. Mikäli rahoitus päädytään hankkimaan konsernin ulkopuolelta, talouden vastuualue avustaa yhteisöä tarjouspyynnön laatimisessa ja korkoriskin hallinnassa.

Tytäryhteisöt voivat tarvittaessa hyödyntää kilpailutettua leasingrahoituksen puitesopimusta käyttöomaisuushankinnoissaan, mikäli rahoituksen hinta on kilpailukykyinen muuhun saatavaan rahoitukseen verrattuna ja mikäli rahoitus voidaan liittää puitesopimukseen ilman kaupungin omavelkaista takaus-ta. Suurten, yli miljoonan euron käyttöomaisuushankintojen rahoitus tulee kilpailuttaa erikseen yllä mainitulla tavalla yhteistyössä talouden vastuualueen kanssa.

Kaupunki voi konsernitilipalvelussa myöntää konserniyhteisölle luottolimiitin, jonka tarve ja käyttö tulee perustua normaalin likviditeetin ja maksuvalmiuden tukemiseen eli lyhytaikaisen rahoitustarpeen kattamiseen. Konsernitilijärjestelmässä voidaan huomioida myös tytäryhteisöjen sisäiset limiitit.

Tytäryhteisöt, joilla on omia tytäryhteisöjä ja ovat näin ollen kaupunkikonsernin alakonserneja voivat lainoittaa omia tytäryhteisöjään tarvittaessa sisäisellä lainalla tai rahoituslimiitillä. Näiden tarkoitus tulee kuitenkin olla pääasiassa lyhytaikainen ja tytäryhteisöjen tulee arvioida antolainauksen riskit osana normaalia operatiivista riskinhallintaansa.

Toimialapanostukset

Mikäli yhtiöille myönnetään budjettivaroja toimialasijoituksena, on tästä laadittava sopimus yhtiön ja kaupungin välille. Sopimuksilla turvataan kaupungin ohjaus konsernin sijoitustoiminnassa kuitenkin huomioiden yhtiöiden hallitusten vastuu yhtiön varojen hoidosta. Sopimukset hyväksyy kaupunginhalitus. Toimialapanostuksena ei pidetä selkeitä palveluhankintoja.

Konsernijaosto hyväksyy edellä mainittuja toimialapanostuksia valtuuston hyväksymissä rajoissa.

Rahoitusriskien hallinta

Tytäryhteisöjen tulee pyrkiä tasapainoiseen ja monipuoliseen rahoitusrakenteeseen. Luotonantajan valinnassa ja erääntymisaikataulussa vältetään liiallisia keskittymiä. Konserniyhteisöjen rahoitusriskien hallinnasta vastaa ensisijaisesti ao. yhteisö, mutta talouden vastuualue antaa riskienhallintaan liittyviä ohjeita ja voi toimia tarvittaessa vastapuolena mm. korkoriskin ja valuuttariskien hallintaan liittyen ja solmia tytäryhteisön kanssa riskienhallintasopimuksia. Lähtökohtaisesti tytäryhteisön korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti

hajauttamalla lainaposition viitekorkoja eri maturiteetteihin. Tytäryhteisöt raportoivat pyydettyäessä talouden vastuualueelle yhteisön omasta lainasal-kusta ja korkojakaumasta.

Konserniyhteisöjen sijoitukset

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöt eivät harjoita omaa sijoitustoimintaa, vaan tytäryhteisöjen ylimääräiset likvidit kassavarat sijoitetaan ensisijaisesti kaup-pungin konsernitalille avistaehtoisesti tai erikseen sovittaviin kaupungin kas-saan tehtäviin määräaikaisiin sijoituksiin. Tällä menettelyllä tuetaan kaupun-gin likviditeetti- ja varallisuusasemaa ja edelleen vähennetään kaupungin velkaantumistarvetta tulevaisuudessa.

Talouden vastuualue voi sopia konserniyhteisön kanssa kullekin lyhytaikai-selle sijoitukselle markkinatilanteen mukaisen tuoton kaupunginhallituksen määrittämien periaatteiden mukaisesti. Toistuvat sijoitukset vahvistetaan kaupungin ja ao. konserniyhteisön kanssa solmittavalla sijoitussopimuksella. Erikseen voidaan myös sopia sijoitussopimuksen perusteella tehtävistä pit-käaikaisista sijoituksista, joita talouden vastuualue hallinnoi tytäryhteisöjen puolesta.

15. Maksuliikenne

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa talouden vastuualueen tai talouspalvelu-keskuksen maksuliikenteestä antamia ohjeita.

16. Vakuudet

Tytäryhteisöjen vieraan pääoman korkomenojen minimoimiseksi voidaan kaupungin omavelkaisen takauksen myöntämistä harkita, mikäli se nähdään kaupungin kokonaisriskin ja omistajapolitiikan lähtökohdista perustelluksi.

17. Hankinnat

Konserniyhteisöjen on tekemissään hankinnoissa käytettävä hyväksi ole-massa olevat kilpailuolosuhteet ja kohdeltava kilpailutukseen osallistujia ta-sapuolisesti. Konserniyhteisöjen on noudatettava harmaan talouden torjun-nasta annettuja säännöksiä ja ohjeita.

Mikäli konserniyhteisö on julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitettu hankintayksikkö, sen tulee noudattaa hankinnoissaan hankintalainsäädän-töä.

Konserniyhteisöjen tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää julkisissa han-kinnoissaan kaupungin hankinta- ja logistiikkakeskuksen kilpailutuspalvelui-ta ja niitä keskitettyjä hankintasopimuksia, joista kaupunki on erillisellä pää-töksellä päättänyt.

Hankinta- ja logistiikkakeskus antaa tarkemmat ohjeet julkisina hankintoina toteutettavista kilpailutuksista ja keskitetyistä hankinnoista.

Jos kaupunkikonsernin liikelaitos, tulosityksikkö tai kaupunkikonsernin toiminto yhtiöitetään hankintasopimuskauden aikana, perustetun tytäryhteisön tulee sitoutua voimassa oleviin kaupungin hankintasopimuksiin kunkin sopimuskauden loppuun saakka.

18. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta

Konsernin tilintarkastus

Kaupunkikonsernissa tilintarkastuspalvelujen koordinointi ja kilpailutus järjestetään keskitetysti tarkastuslautakunnan toimesta. Tytäryhteisön tai säätiön ao. toimielin sitoutuu tämän konserniohjeen hyväksymisellä valitsemaan tilintarkastajakseen vähintään yhden kilpailutuksen voittaneen tilintarkastusyhteisön tai tämän kumppanuusyhteisön tilintarkastajista.

Konserniyhtiöiden sisäinen valvonta ja tarkastus

Konserniyhteisön tulee järjestää itselleen toiminnan laajuuden edellyttämä sisäinen valvonta ja tarkastus. Sisäisessä tarkastuksessa on mahdollista käyttää kaupungin sisäisen tarkastuksen yksikköä sen käytettävissä olevien voimavarojen mukaan.

19. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää.

Tytäryhteisöjen on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava suunnitelmistaan, tehdyistä ratkaisuksista ja niiden vaikutuksista. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa.

Tytäryhteisöjen viestinnän on oltava avointa ja julkisuuslain mukaista. Tytäryhteisöjen viestinnässä on otettava huomioon niiden erilainen oikeudellinen asema, toiminnan luonne ja kilpailutilanne markkinoilla, mikä saattaa vaikuttaa tiedottamisen laajuuteen ja ajoitukseen.

Viestinnässä on otettava huomioon myös kielilain vaatimukset.

Tytäryhteisön on annettava tiedotusta varten valvontavastuuhenkilölle hänen ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista tytäryhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.